

Sygn. akt V U 983/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Radosław Buko**

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Pezena

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2013 roku w Słupsku

odwołania T. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 6 września 2012 roku znak (...)

w sprawie **T. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.**

o ustalenie wysokości kapitału początkowego

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zalicza do stażu pracy ubezpieczonej T. Z. okres zatrudnienia w Restauracji (...) w Ł. od 1 września 1971 roku do 17 listopada 1973 roku oraz okres zatrudnienia w Ośrodku (...) w Ł. od 1 marca 1975 roku do 30 września 1975 roku

Sygn. akt VU 983/12

UZASADNIENIE

Ubezpieczona T. Z. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 06.09.2012 roku, znak (...), ponownie ustalającej wysokość kapitału początkowego.

Domagała się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez zaliczenie do jej stażu pracy zatrudnienia w Restauracji (...) od 01.09.1971 r. do 17.11.1973 r. oraz zatrudnienia w Ośrodku (...) od 01.03.1975 r. do 30.09.1975 r.

Pozwany organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, że ubezpieczona nie przedłożyła dokumentacji potwierdzającej zatrudnienie w wyżej wymienionych okresach spornych.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona T. Z., urodzona w dniu (...), wniosła o ponowne ustalenie kapitału początkowego.

Zaskarżoną decyzją z dnia 06.09.2012 roku, znak (...), organ rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął:

-podstawę wymiaru w kwocie 783,20 zł;

-okresy składkowe: łącznie: 16 lat, 9 miesięcy (201 miesięcy);

-okresy nieskładkowe: łącznie: 4 miesiące, 27 dni tj. 4 miesiące;

-współczynnik proporcjonalny do wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego dla ubezpieczonej wyniósł 70,62%.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 01.01.1999 r. wyniósł 79 273,70 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresów:

- od 01.09.1971 r. do 17.11.1973 r. z tytułu zatrudnienia w Restauracji (...) w L.;

- od 01.03.1975 r. do 30.09.1975 r. z tytułu zatrudnienia w Ośrodku (...) w Ł..

dowód: akta ZUS: wniosek z dnia 01.02.2012 r. – k. 83 – 83 v., decyzja o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 06.09.2012 r. – k. 97 – 98

W okresie od 01.09.1971 r. do 17.11.1973 r. ubezpieczona T. Z. odbywała staż w Restauracji (...) w L., która mieściła się w budynku Dworca PKP w L. po 6 – 8 godzin dziennie w kuchni, na sali i za bufetem trzy razy w tygodniu. W spornym okresie uczyła się również w szkole zawodowej dokształcającej w L.. Otrzymywała z tytułu wykonywanej pracy wynagrodzenie w pierwszej klasie 15 zł za miesiąc, a w drugiej 45 zł. Pracowała razem ze świadkiem B. K.. Zwieńczeniem pracy był odbywający się w Ośrodku (...) kurs 6 – 7 tygodniowy.

Ubezpieczona T. Z.zatrudniona była również w Ośrodku (...)od 01.03.1975 r. do 30.09.1975 r. Ubezpieczona pracowała po 8 godzin dziennie przy sprzątanii campingów oraz pomagała w kuchni. Pracowała razem z K. E.oraz R. D.. Osoby te zeznawały w postępowaniu przed organem rentowym. Obecnie nie żyją.

dowód: wyjaśnienia ubezpieczonej – k. 21 – 21 v. w zw. z k. 70 akt sprawy (00:05:11 – 00:14:58), zeznania świadka B. K.– k. 31 v. w zw. z k. 70 akt sprawy (00:04:10 – 00:15:06), zeznania świadka H. M.– k. 64 akt sprawy, zeznania ubezpieczonej T. Z.– k. 69 – 69 v. w zw. z k. 70 akt sprawy (00:04:32 – 00:17:22); zeznania świadka R. D.złożone przed ZUS w dniu 14.05.1999 r. – k. 24 akt ZUS plik II, zaświadczenie – k. 47 akt ZUS, zeznania świadka K. E.złożone przed ZUS w dniu 9.06.2000 r. – k. 25 akt ZUS plik II, odpis skrócony aktu zgonu K. E.– k. 38 akt sprawy, świadectwo pracyR. D. z dnia 03.02.1994 r. – k. 108 akt ZUS o ustalenie kapitału początkowego

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej T. Z. zasługuje na uwzględnienie.

Kapitał początkowy jest swoistym wkładem na koncie ubezpieczonego z tytułu zatrudnienia przed 01.01.1999 r. Jest to więc zagadnienie ochrony prawa nabytego i ustalenia jego pieniężnej wartości w celu zaksięgowania jej na indywidualnym koncie ubezpieczonego.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) – zwanej dalej ustawą, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudzień 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1 – 4 i 6 – 12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2 ustawy).

W celu ustalenia podstawy kapitału początkowego, oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwot zasiłków chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego i innych przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym (art.174 ust. 3).

Stosownie do art. 175 ust. 1 w/w ustawy ubezpieczeni oraz płatnicy składek zobowiązani są do przekazywania Zakładowi, w terminie i trybie ustalonym przez organ rentowy, dokumentacji umożliwiającej ustalenie kapitału początkowego nie później niż do dnia 31 grudnia 2006 r. Przepisy art. 115 ust. 1-3, art. 116 ust. 5, art. 117, 121, 122 ust. 1, art. 123, 124 i 125 stosuje się odpowiednio.

Natomiast art. 175 ust. 1a stanowi, że płatnicy składek są zobowiązani do skompletowania dokumentacji umożliwiającej ustalenie kapitału początkowego dla ubezpieczonych, za których przekazują do Zakładu imienne raporty miesięczne, a następnie przekazania tej dokumentacji na żądanie organu rentowego i w terminie wyznaczonym przez ten organ.

Postępowanie w sprawach emerytalnych jest dwuetapowe. Przed organem rentowym "sprawa emerytalna" ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 180 kpa). Organ rentowy ma ograniczoną swobodę prowadzenia postępowania dowodowego. Z przepisów proceduralnych wynika bowiem jakie środki dowodowe stanowią podstawę ustalenia konkretnych okoliczności. Dokument w postaci świadectwa pracy jest dla organu rentowego wiążący nie tylko w pozytywnym, ale i negatywnym znaczeniu. Przedłożone świadectwo jest dowodem na fakt wykonywania przez pracownika pracy.

Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę - uprzednio administracyjna - staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 kpc. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególne przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zawarte w dziale III rozdziały 1 i 3 KPC. Według art. 473 kpc w postępowaniu przed sądem nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych. Ten wyjątek od ogólnych zasad wynikających z art. 247 kpc sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi. (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 8 kwietnia 1999r. II UKN 619/98 OSNAP z 2000r. nr 11, poz. 439)

Sąd Najwyższy w wyroku z 24.05.2001 r. I PKN 413/00 stwierdził jednoznacznie, że przepisy emerytalne nie wprowadzają ograniczeń w dowodzeniu (np. świadków, dokumentów) faktów mających znaczenie dla ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Okolicznością sporną w niniejszej sprawie było to, czy zaliczyć ubezpieczonej do ustalenia kapitału początkowego okres zatrudnienia w Restauracji (...) w Ł. od 01.09.1971 r. do 17.11.1973 r. oraz okres zatrudnienia w Ośrodku (...) w Ł. od 01.03.1975 r. do 30.09.1975 r.

Odnośnie okresu zatrudnienia w Ośrodku (...)w Ł.ubezpieczona w toku postępowania przed organem rentowym przedstawiła zeznania świadków K. E.oraz R. D., którzy w tamtym okresie żyli. Organ rentowy dokonał oceny tych zeznań twierdząc, że zeznania te są mało wiarygodne. Sąd nie znalazł podstaw by zeznania złożone w toku postępowania przed organem rentowym przez świadków K. E.oraz R. D.uznać za niewiarygodne. Świadkowie potwierdzają pracę ubezpieczonej w Ośrodku (...)w Ł.w spornym okresie zatrudnienia. Świadek R. D. ma świadectwo pracy potwierdzające pracę w tym okresie.

W ocenie Sądu nie istnieją żadne okoliczności pozwalające organowi rentowemu na podważanie, kwestionowanie tych zeznań. Te zeznania mimo, że są lakoniczne i krótkie, ponieważ przed organem rentowym świadkowie wskazani

powyżej potwierdzili jedynie fakt wspólnej pracy w spornym okresie zatrudnienia w Ośrodku (...) w Ł., nie precyzując bliżej charakteru pracy i rodzaju wykonywanych czynności – nie są dowodami niewiarygodnymi. Podkreślić należy, że pracodawca ubezpieczonej nie twierdził, że nie pracowała ona w tym okresie lecz jedynie podniósł, że dokumentacja zatrudnienia ubezpieczonej mogła zaginąć z powodu licznych przeprowadzek działu socjalnego (vide pismo k 26 akt ZUS plik II).

Sąd uznał zeznania nieżyjących już świadków za wiarygodne i dał im wiary, jednocześnie uznając sporny okres zatrudnienia w Ośrodku (...) w Ł. za udowodniony. Świadcowie zeznawali w 1999r., ubezpieczona nadal twierdzi, że pracowała w spornym okresie w pełnym wymiarze czasu pracy, a powołanie innych świadków w sprawie było niemożliwe.

Odnośnie drugiego spornego okresu zatrudnienia od 01.09.1971 r. do 17.11.1973 r. to również ten okres, w ocenie Sądu, należy zaliczyć ubezpieczonej jako okres składkowy do stażu pracy. Co prawda nie udało się uzyskać informacji co do tego, że była zawarta umowa w celu kształcenia zawodowego, nie mniej jednak dowody zebrane w sprawie układają się w logiczną całość co pozwala przyjąć, że ubezpieczona w tym okresie pracę świadczyła i praca ta podlegała obowiązkowi oskładkowania. Nie ma możliwości uzyskania informacji o składkach, jednakże nie można przyjąć, że składki te nie były opłacane. W. P. P. G. rozliczało się na podstawie deklaracji bezimiennych i z tego faktu nie można wywnioskować, że składki za ubezpieczoną na pewno nie były opłacane.

W toku postępowania zeznawała świadek B. K. będąca w podobnej sytuacji jak ubezpieczona, która była przekonana, że składki były opłacane, jednakże nie potrafiła podać na podstawie jakiej formy prawnej tej praktyki się odbywały. Zeznająca w sprawie ubezpieczona podniosła, że warunkiem podjęcia nauki w szkole było podjęcie tej praktyki. Nadto z zaświadczenia o ukończeniu kursu z dnia 17.11.1973 r. wystawionego przez Ośrodek (...) wynika, że ubezpieczona w okresie od 15.10.1973 r. do 17.11.1973 r. odbyła sześciotygodniowy kurs kształcenia zawodowego w zawodzie kelner i powyższe zaświadczenie otrzymał jej zakład pracy (vide k. 47 akt ZUS o ustalenie kapitału początkowego). Zatem w ocenie Sądu musiał istnieć pracodawca w sensie formalnoprawnym, gdzie ubezpieczona w spornym okresie świadczyła pracę.

Brak jest bezpośrednich dowodów świadczących o pracy ubezpieczonej w spornym okresie, jednakże należy przyjąć, że praktyka była świadczona w takiej formie, która podlegała oskładkowaniu, gdyż ubezpieczona miała pracodawcę, pracę tę świadczyła w wymiarze powyżej połowy czasu pracy i posiada dowód w postaci zeznań świadka B. K.. Znamienne są również zeznania świadka H. M., która w 2000 r. pisemnie potwierdziła pracę ubezpieczonej, jednakże obecnie słuchana przed Sądem Rejonowym w L. w dniu 11.06.2013 r. nie potwierdziła jej pracy, ponieważ nie kojarzyła nazwiska. Nadto wskazała, że była duża rotacja pracowników, ponieważ w restauracji odbywały się staże osób ze szkoły zawodowej w L.. Świadek w ogóle nie kojarzyła nazwiska ubezpieczonej.

Wprawdzie świadkowi nie podano nazwiska panińskiego ubezpieczonej tj. B., którym posługiwała się w spornym okresie zatrudnienia. Mimo tego i tak świadek H. M. z uwagi na upływ czasu nie bardzo była w stanie poświadczyć czy w spornym okresie ubezpieczona jako praktykantka świadczyła pracę w Restauracji (...) w L. z uwagi na upływ czasu i dużą rotację praktykantów.

W ocenie Sądu sporny okres pracy w Restauracji (...) w L. był okresem składkowym, co zostało potwierdzone zeznaniami świadka B. K., szcążkowymi dokumentami zebranymi w sprawie, chociaż nie stworzonymi na potrzeby niniejszego postępowania oraz zeznaniami ubezpieczonej jako strony.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę miał również na uwadze determinację ubezpieczonej, która już w 1997 r. próbowała dochodzić swoich racji odnośnie spornych okresów zatrudnienia, chociaż starania te nie zakończyły się sukcesem.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd ustalił, że sporne okresy zatrudnienia w Restauracji (...) w L. od 01.09.1971 r. do 17.11.1973 r. oraz okres zatrudnienia w Ośrodku (...) w Ł. od 01.03.1975 r. do 30.09.1975 r. są okresami składkowymi w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227) i podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu kapitału początkowego w oparciu o art. 174 ust. 2 pkt 1 tejże ustawy.

Utrwalony jest już bowiem w judykaturze pogląd, że okresami składkowymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 1991 r. Nr 104 poz. 450), są również te okresy zatrudnienia, w których istniał, wynikający z art. 4 ustawy z dnia 25 listopada 1986 roku o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. 1989 r., Nr 25, poz. 137 ze zm.) obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie społeczne także wówczas, gdy pracodawca składek tych nie opłacił. Obowiązek zgłoszenia pracownika do ubezpieczenia spoczywał bowiem na zakładzie pracy, a pracownik nie miał żadnego wpływu na wywiązywanie się zakładu pracy z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i nie miał możliwości kontroli wykonywania tego obowiązku. Kontrolę taką sprawował jedynie Zakład Ubezpieczeń Społecznych i to on miał ustawowe umocowanie do ściągnięcia nieodprowadzonych składek (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1995 roku, II UR 3/95, OSNP 1995/17/222).

To, że należy uwzględniać okresy podlegania ubezpieczeniu, nawet bez dowodów na opłacenie składek, a pracownika nie można obciążać ujemnymi skutkami zaniedbań pracodawcy w tym zakresie, a także zaniedbań organu rentowego w dochodzeniu należności z tytułu składek potwierdził Sąd Najwyższy także w uchwale z dnia 11 maja 1994 roku (II UZP 5/94, OSNAPiUS 1994, Nr 6, poz. 97).

Tak więc nawet jeśli okaże się, że w jakimś udowodnionym okresie zatrudnienia pracodawca nie odprowadził składek od wynagrodzenia wypłaconego pracownikowi, okres ten podlega uwzględnieniu przy ustalaniu okresów składkowych przyjmowanych do obliczenia wartości kapitału początkowego (tak Ewa Dziubińska-Lechnio i Eliza Seidel w: "Kapitał początkowy", Dom Wydawniczy „ABC”, Warszawa 2002, str. 31-32).

Powyższe stanowisko judykatury i doktryny Sąd Okręgowy w pełni podziela i akceptuje.

Sąd Okręgowy po wyczerpaniu wszelkich możliwości dowodowych ustalił, że sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonej są okresami składkowymi w rozumieniu ustawy.

Nie ma racji ubezpieczona twierdząc, że okresy pracy rolniczej winny być wliczane do obliczania kapitału początkowego. Przy obliczaniu kapitału początkowego zgodnie z art. 174 ust. 2 ustawy przyjmuje się tylko okresy składkowe i nieskładkowe, a nie okresy uzupełniające – rola. A zatem okres pracy w gospodarstwie rolnym nie może zostać uwzględniony przy obliczaniu kapitału początkowego.

W tym stanie rzeczy, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w ten sposób, że zaliczył do stażu pracy ubezpieczonej T. Z. okres zatrudnienia w Restauracji (...) w Ł. od 01.09.1971 r. do 17.11.1973 r. oraz okres zatrudnienia w Ośrodku (...) w Ł. od 01.03.1975 r. do 30.09.1975 r., o czym orzekł w sentencji wyroku.